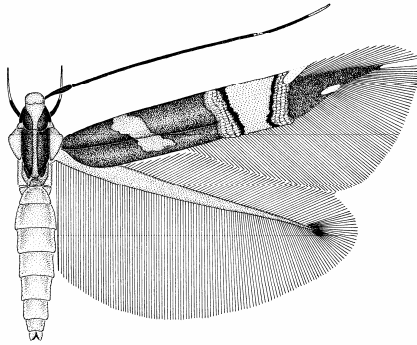

FRANJE

Jaargang 8 (16)

22 september 2005

ISSN: 1388-4409

**Mededelingen uit de Secties Snellen en Ter Haar van de Nederlandse
Entomologische Vereniging**

Colofon

Franje is het gezamenlijke contactorgaan van de secties “Snellen” en “Ter Haar” van de Nederlandse Entomologische Vereniging en verschijnt twee maal per jaar.

Logo: *Cosmopterix zieglerella* door Sjaak Koster

Redactie: Frans Groenen, Maurice Jansen en Rob de Vos

Redactieadres: Maurice Jansen, Appelgaard 9, 4033 JA Lienden. Tel: 0344-603758, e-mail: m.g.m.jansen@minlnv.nl

Bestuur sectie Snellen:

voorzitter: Louis van Deventer, Van Speijkstraat 45, 5151 MD Drunen, e-mail: ljdventer@hetnet.nl

secretaris: Henk ten Holt, De Kluijskamp 10-28, 6545 JD Nijmegen. Tel: 024-3733995, e-mail: h.tenholt@tiscali.nl

penningmeester: Frans Groenen, Dorpsstraat 171, 5575 AG Luyksgestel. Tel: 0497-542153, e-mail: groene.eyken@chello.nl

Bestuur sectie Ter Haar:

voorzitter: Jaap Zwier, Turfweg 27, Yzevoorde 7021 JN Zelhem. Tel: 0314-326789, e-mail: jaap.zwier@slangenburg.nl

secretaris: Rob de Vos, Kalf 454, 1509 BE Zaandam. Tel: 075-6313339, e-mail: rvos@science.uva.nl of R.deVos@uva.nl

penningmeester: Janny Sinnema, Sparjeburd 29, 8409 CK Hemrik. Tel: 0516-471222, e-mail: s.g.sinnema@wanadoo.nl

lid: Bob van Aartsen, Travertin 34, 8084 EH 't Harde. Tel: 0525-652119

lid: Hans Huisman, Patrijzenlaan 4, 8091 BK Wezep Tel: 038-3765741, e-mail: kj.huisman@hetnet.nl

Kopij voor de volgende Franje dient minstens twee maanden voorafgaand aan de eerstvolgende sectie-bijeenkomst bij de redactie ingeleverd te worden vóór 1 januari en vóór 1 juli. Grotere kopij of kopij met figuren indien mogelijk inleveren na overleg.

Lidmaatschap:

voor leden van Snellen: € 9,- per jaar, bij voorkeur te voldoen op Rabobank-rekening 130635790 te Luyksgestel onder vermelding van “Snellen”.

voor leden van Ter Haar: € 9,- per jaar, girorekening 4316551 t.n.v. Sectie Ter Haar, Hemrik.

Foreign members can pay their subscription of € 9,- yearly at the international banking account number: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U

Concerning the costs, please inform at your bank.

Für ausländische Mitglieder, bitte überweisen Sie den Mitgliedsbeitrag von € 9,- auf unsere internationale Kontonummer: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U. Für die Kosten, bitte informieren Sie bei Ihrer Bank.

INHOUD

Henk ten Holt

Verslag voorjaarsbijeenkomst van de sectie Snellen op 9 april 2005 te Lexmond..... 4

Rob de Vos

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 25 september 2004 te Lexmond..... 16

Frits Bink

Verband tussen landschap en gedrag 13

Willem Ellis

Werkgroep Vlinderfaunistiek zoekt medewerkers!..... 16

Jannie Sinnema

Bob van Aartsen: vlinders, boorvliegen, boktorren en nog veel meer! 16

Hans Huisman en Maja de Keijzer

Verslag excursie Bargerveen 18

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie Snellen 29

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar 30

Verslag voorjaarsbijeenkomst van de sectie Snellen op 9 april 2005 te Lexmond

Henk ten Holt

Aanwezig: J. Asselbergs, G. Bergsma, W. Biesenbaum, L. van Deventer, D. Doornheijn, C. Gielis ('s ochtends), A. Goutbeek, F. Groenen, H. Groenink, L. Groothedde, C. ten Ham, H. ten Holt, H. Huisman, W.G. de Jong, F.A. Kaijadoe, M. de Keijzer, J. Kuchlein ('s middags), M. Jansen, H.-J. van Loh, J.A.W. Lucas, C. Naves, P. Rooij, J. Scheffers, M. van der Straten, J. van Vuure, W. Wittland, H. van der Wolf, K. Zwakhals, J. Zwier

Huishoudelijk deel

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen welkom. Helaas is Eddy Vermandel door ziekte verhinderd waardoor er deze keer geen mogelijkheid is entomologische benodigdheden en literatuur aan te schaffen. Charles Naves kan worden verwelkomd als nieuw lid.

Bestuursmededelingen

De voorzitter bedankt Naturalis voor de voortreffelijke organisatie van de genitaliën-workshop die op 29 januari is gehouden. Onder deskundige begeleiding konden beginnende en meer gevorderde leden zich op dit gebied bekwamen. Momenteel wordt in overleg met de sectie Ter Haar bezien of het mogelijk is tot een regeling met Vermandel te komen om de voor het prepareren benodigde materialen daar te kunnen aanschaffen. Er gaat een lijst rond waarop leden kunnen aangeven of zij belangstelling hebben voor prepareermaterialen en op welke materialen zij eventueel zelf de hand zouden kunnen leggen.

De secretaris meldt dat er post is ontvangen van de Pherobank in Wageningen. Men maakt ons erop attent dat er naast de bekende feromonen voor wespvlinders ook nog feromonen beschikbaar zijn van allerlei andere soorten (ruim 180 plaagsoorten). Men houdt zich ook beschikbaar voor opmerkingen over hun producten en wensen ten aanzien van de ontwikkeling van feromonen voor andere insecten.

Een belangrijk nadeel van de Pherobank is dat het minimum-bestelbedrag enkele jaren geleden fors is verhoogd. Het bedraagt nu 130 euro, en dat is erg veel voor particulieren. Een ander nadeel is dat de bestaande vangsystemen werken met plakstrips. C. Gielis meldt dat er bij het gebruik van feromonen ook gewerkt kan worden met een voorloper van de Robinson trap, een glazen kist met aan een kant een smalle gleuf en aan de andere zijde fijn gaas zodat de lucht door de kist kan stromen. De suggestie wordt gedaan de Pherobank te benaderen met de vraag of zij een advertentie in Franje willen plaatsen.

In de najaarsvergadering van 2005 eindigt de tweede termijn van de voorzitter en de eerste termijn van de secretaris. Volgens de reglementen dient een nieuwe voorzitter te worden gekozen. Leden die zich kandidaat zouden willen stellen voor de functie van voorzitter, worden verzocht dit kenbaar maken. Dat geldt ook voor leden die zich kandidaat willen stellen voor de functie van secretaris.

De secretaris meldt dat zich niemand uit de sectie heeft gemeld om de Snellen-website te gaan ontwikkelen en beheren. Sjaak Koster had zijn buurjongen bereid gevonden maar deze schijnt ondertussen weer andere bezigheden te hebben.

Om na te gaan hoe de sectieleden het functioneren van de sectie beoordelen en hun eventuele wensen en suggesties boven tafel krijgen, is tijdens de najaarsvergadering een ledenenquête uitgedeeld. Er zijn 13 ingevulde enquêtes ontvangen, te weinig om daar conclusies aan te verbinden. Tijdens de voorjaarsvergadering worden de resterende leden verzocht eveneens een enquête in te vullen. Wordt vervolgd.

Komende vergaderingen

De secretaris deelt mee dat de komende sectievergaderingen zijn gepland voor 22 oktober 2005 en 25 maart 2006.

Excursie

De gecombineerde Snellen/Ter Haar excursie vindt plaats in het weekend van 24-26 juni. Er worden gebieden in Zuidoost-Brabant bezocht in de omgeving van de woonplaats van Frans Groenen. Frans deelt een lijst rond van interessante soorten die al eens door hem in het gebied zijn gevangen. Aanmelden kan tot 15 mei. De kosten bedragen circa 55 tot 60 EURO.

Mededelingen

Hans Huisman meldt dat er door het WVF een artikel is aangeboden aan Franje (Dat is te vinden in dit nummer, red.) . Het WVF is er op gebrand dat de database juiste gegevens bevat en nodigt daarom specialisten uit die zich over bepaalde groepen willen buigen om zich aan te melden bij Willem Ellis. Deze specialisten krijgen een complete uitdraai van de betreffende groep(en) en mogen daar ook mee werken onder voorwaarde van bronvermelding. Diverse specialisten zijn reeds benaderd maar Snellen-leden kunnen zich dus ook zelf aanmelden.

Hans Huisman vervolgt met de mededeling dat de in Engeland georganiseerde Nights of the Moths nu ook in Nederland een vervolg gaan krijgen. De Vlinderstichting gaat dit organiseren samen met de WVF. De nacht vindt plaats op 1 juli 2005 en heeft vooral wervingsdoeleinden. De bedoeling is dat in iedere provincie lampen branden met begeleiding door een specialist.

Rondvraag

Dick Doornheijn geeft aan dat hij zich ook had aangemeld voor de workshop genitaliën prepareren maar geen uitnodiging heeft ontvangen. Het bestuur excuseert zich daarvoor. Wel kan gemeld worden dat er plannen zijn om de bijeenkomst een vervolg te geven

waarbij het de bedoeling is een genus of familie bij de kop te nemen. Dit vergt nog wel het een en ander aan voorbereiding.

Jaap Zwier vraagt of de gegevens van de excursie in Bergen-op-Zoom al zijn verwerkt. Het verslag is nog niet gepubliceerd in Franje. Louis van Deventer pakt dit op.

Ab Goutbeek meldt dat hij veel problemen heeft met het invoeren van gegevens in Orde en dat dit tot ongewilde fouten leidt. Aanbevolen wordt de invoer achteraf altijd goed te controleren en fouten te herstellen. Cees Zwakhals raadt verder aan regelmatig een exportfile te maken als back-up en die eventueel te comprimeren met Winzip als het bestand te groot wordt.

Faunistische mededelingen

Ab Goutbeek

Ab Goutbeek houdt een kleurrijk verhaal over de boomsoorten in zijn tuin, het grote aantal waargenomen vogelsoorten (inclusief een kip van de buren die het verhaal niet overleeft door een steenmarter die op bezoek kwam). Daarnaast vond hij ook nog de tijd om een groot aantal soorten kleine vlinders waar te nemen. De volgende soorten zijn – tenzij anders aangegeven- niet eerder in Overijssel aangetroffen:

Caloptilia populetorum Zeller (Gracillariidae). Eén ex., 4.viii.2003 te Dalfsen op licht. Zes maal eerder in de Maas-IJsselvallei waargenomen en in 1991 door Huisman te Wezep. Leeft op berk (*Betula* sp.).

Scythris limbella Fabricius (Scythrididae). Eén ex., 12.viii.2003 te Dalfsen op licht. Acht maal eerder in Zuid-Nederland aangetroffen en in 1992 Huisman te Wezep en Papenvoort (Drente). De rups leeft op melde (*Atriplex* sp.) en ganzenvoet (*Chenopodium* sp.).

Chrysoesthia drurella Fabricius (Gelechiidae). Eén ex., 1.viii.2004 te Dalfsen op licht. Vlinder uit Zuidwest-Nederland. Eénmaal eerder in Overijssel gevonden door J. Koster te Overdinkel. De rups is gebonden aan melde (*Atriplex* sp.) en ganzenvoet (*Chenopodium* sp.).

Monochroa lucidella Stephens (Gelechiidae). Twaalf exx. werden tussen 5.vii en 6.viii.2004 te Dalfsen op licht gevangen. De soort is éénmaal eerder in Overijssel door J. Koster te Overdinkel waargenomen. De rups leeft op waterbies (*Scirpus* sp.).

Teleiodes fugitivella Zeller (Gelechiidae). Eén ex., 1.vi.2003 te Dalfsen op licht. Vlinder uit Midden-Nederland. De rups leeft op iep (*Ulmus* sp.).

Acleris hastiana Linnaeus (Tortricidae). Eén ex., 18.iii.2004 te Dalfsen op licht. In Zuidwest-Nederland. De rups leeft op wilg (*Salix* sp.).

Epinotia cruciana Linnaeus (Tortricidae). Eén ex., 30.vi.2004. Dalfsen, op licht. Dit is een soort die ondermeer in de duinen en Zuidoost-Friesland voorkomt. De rups leeft op wilg (*Salix* sp.).

Epinotia subsequana Haworth (Tortricidae). Zes exx. werden tussen 29.iv en 5.v.2004. te Dalfts en op licht gevangen. De soort werd tweemaal eerder in Noord-Brabant gevonden en één maal in Gelderland en leeft op spar (*Picea* sp.).

Cydia pactolana Zeller (Tortricidae). Eén ex., 2.vi..2004. te Dalfts en op licht. Voorheen ook gevonden te Wezep (Huisman, 1974), Papenvoort (Van Aartsen, 1993) en IJzevoorde (Zwier, 2000). Leeft op Spar (*Picea* sp.).

Jan Scheffers – *Metzneria lappella* Linnaeus en *Endothenia gentianaeanana* Hübner

Jan Scheffers laat zien dat het eenvoudig vast te stellen is of deze soorten ergens voorkomen. De zaadhoofdjes waarin soorten als rups leven worden verzameld in het winterhalfjaar. Liefst zo laat mogelijk. Eerste vereiste is natuurlijk dat de waardplant ter plaatse voorkomt.

Hij laat de zaadhoofdjes van kleine klit (*Arctium minus*) zien. Hierin leeft ondermeer *M. lappella*. Hij vertelt dat het eenvoudig te zien en te voelen is of de soort zich in de zaadhoofdjes bevindt. Als er in de zaadhoofdjes geknepen wordt en ze voelen zacht aan en de zaden vallen er gemakkelijk uit, hoeft er niet nader naar het betreffende zaadhoofdje gekeken te worden. Voelt het hard aan, dan is er een grote kans dat er een of meerdere rupsjes van *M. lappella* in zitten. Deze rupsjes leven in de zaadhoofdjes en ‘verkleven’ vaak enkele zaden aan elkaar. Dit zijn dan de harde kernen waarin de rups zich bevindt. Ook kunnen de larven van enkele boorvliegen in de zaadhoofdjes worden aangetroffen. De zaadhoofdjes voelen dan minder hard aan dan bij *M. lappella*. (Ook de bladroller *Aethes rubigana* Treitschke kan worden aangetroffen maar deze soort heeft een andere levenswijze). Bijna overal waar hij naar deze soort heeft gezocht, vond hij die ook. De soort verschijnt als vlinder meestal vanaf later in juni tot in juli.

Hierna laat hij het zaadhoofdje zien van de wilde kaardebol (*Dipsacus fullonum*), een beschermde plant. Hierin leeft in het merg dat zich in het midden van het zaadhoofdje bevindt, de rups van *E. gentianaeanana*. Duidelijk is de rups te zien die zich in een spinsel in het merg beweegt en daarin overwintert. Deze soort vond hij op drie plaatsen in het westen van het land. De soort verschijnt als vlinder vanaf eind juni tot in augustus.

Beide soorten zijn heel eenvoudig uit te kweken: zaadhoofdjes verzamelen, wel eerst oppervlakkig controleren of er eventueel rupsen in kunnen zitten en gewoon in de buitenlucht droog wegzetten. Bij de kaardebol is het raadzaam ze nu en dan enigszins te bevochtigen. Beide soorten verpoppen in het zaadhoofdje kort voordat ze als vlinder verschijnen.

Hans Huisman

Hans behandelt de *Eucosma hohenwartiana*-groep naar aanleiding van een artikel van Agassiz en Langmaid in het blad van SEL (Agassiz, 2004). Deze auteurs komen op grond van onderzoek van het vrouwelijk genitaal tot de conclusie dat de groep bestaat uit drie afzonderlijke soorten: *Eucosma hohenwartiana* Denis & Schiffermüller, *E. fulvana* (Stephens) en *E. parvulana* (Wilkinson). Zij bepaalden hiertoe ondermeer de lengte van de papillae anales (= a) en van de ovipositor (distale top papillae tot

proximale eind apophyses posteriores = b) en daarnaast de lengte en breedte van de gesclerotiseerde plaat van het achtste segment. Het achtste segment van *E. hohenwartiana* was langer en smaller dan dat van de andere twee, de ovipositor was langer. Als het quotiënt van b/a groter is dan 2,4 hebben we te doen met *E. hohenwartiana*, als het kleiner is dan 2,4 dus met *E. fulvana* en *E. parvulana*, die zich dan onderling onderscheiden door de absolute lengte van b en de spanwijdte van de vleugels.

E. fulvana : b groter dan 1 mm, spanwijdte meer dan 19,5 mm.

E. parvulana : b kleiner dan 1 mm, spanwijdte minder dan 19,5 mm.

Een dergelijke onderscheiding is pas zinvol als hij parallel loopt met verschillen in andere kenmerken. De auteurs menen die gevonden te hebben in de grootte, de vleugeltekening en de voedselplanten.

Grootte: zie boven. *E. hohenwartiana* varieert echter meer, van 15-22 mm.

Vleugeltekening: *E. hohenwartiana* meest donkerbruin met contrasterende tekening; varieert echter nogal, soms meer eenkleurig. Voedselplant: *Centaurea nigra*.

E. fulvana: 19-25 mm. Wat bleker, voskleurig. Voedselplant: *Centaurea scabiosa*.

E. parvulana: 14-19 mm. Meer eenkleurig. Exemplaren met contrasterende tekening ontbreken vrijwel. Voedselplant: *Serratula tinctoria*.

De auteurs zeggen er wel bij dat op het continent het onderscheid tussen de soorten wat moeilijker was. Dit stemt tot voorzichtigheid.

Hier konden we 11 wijfjes volgens de bovengenoemde methode onderzoeken. Twee vielen tijdens en door de meting af omdat ik ze verkeerd gedetermineerd had. Een weinig getekend lichtbruin exemplaar bleek *E. obumbratana*, een donker exemplaar bleek *E. cana*. De overigen konden gesplitst worden in een groep van vier met een index net of duidelijk onder de 2,4 en een groep die daar onmiskenbaar boven bleef. De laatste moeten dus *hohenwartiana*'s zijn. Ik zag geen verschil in tekening tussen de 2 groepen. Wel horen de grootste exemplaren (22 en 20 mm) tot de *hohenwartiana*-groep. De eerste groep, met een index onder de 2,4, dus *E. fulvana* of *E. parvulana*, mat 15 tot 19 (20) mm, hoorde dus in hoofdzaak tot *parvulana*, maar had een lengte van maat b boven 1 mm, wat bij *fulvana* hoort. Bovendien was de lengte van het achtste segment, een aanvullend kenmerk, 0,57-0,70 mm, wat ook wijst op *fulvana* of *hohenwartiana*. Kortom, heel verwarrend. Alleen één exemplaar van de Wrakelberg komt heel dicht in de buurt van *E. parvulana*: grootte 15 mm, index 2,1; b: 1,1 mm, lengte achtste segment 0,57 mm. Maar de plant *Serratula tinctoria* is in ons land uiterst zeldzaam en komt nauwelijks als voedselplant in aanmerking, terwijl *Centaurea scabiosa* vooral in Zuid-Limburg groeit, maar daar kwamen de andere dieren uit groep 1, die dus *fulvana*'s zouden moeten zijn, nu weer niet vandaan.

Er zijn bezwaren tegen de methode aan te voeren. Klaarblijkelijk is het meten moeilijker en minder exact dan op het eerste gezicht lijkt; bij herhaling is de uitkomst net iets anders. Agassiz en Langmaid geven zelf al aan dat het meten van de breedte van het achtste segment onbetrouwbaar is, omdat die maat afhankelijk is van de manier van prepareren. Ik vraag me af of sommige lengtematen ook niet veranderen als het preparaat stevig aangedrukt wordt.

De auteurs geven wel verschillen aan bij de rupsen op de verschillende voedselplanten, maar ze hebben de rupsen niet uitgekweekt. "Although not reared from larvae, our specimens were all taken on or near their respective host plants cited below."

Het geheel is dus voor ons land erg dubieus. Het zou bijzonder gewenst zijn dat het onderzoek nog eens door iemand anders herhaald werd, liefst ook met veel materiaal uit Limburg. En liefst in Engeland ook nog eens door andere onderzoekers.

Literatuur:

Agassiz, D.J.L. & J.R. Langmaid: The *Eucosma hohenwartiana* group of species (Tortricidae), *Nota Lepidopterologica* 27 (1): 41-49, SEL 2004.

Henk ten Holt

Henk had geen mededeling voorbereid maar improviseert een verhaal over de familie Psychidae aan de hand van de kleine maar toch vrij complete collectie van Hugo van der Wolf die afgelopen winter zoveel mogelijk op naam is gebracht. Hij toont exemplaren van alle door Hugo in Nederland gevonden soorten zakdragers en bespreekt o.a. kenmerkende verschillen tussen de soorten.

Voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar, 26 maart 2005 te Lexmond

Rob de Vos

Afwezig (met bericht): R. Gronert, K. Kaag, W. Koopman, Mevr. De Heer, G. Tuinstra, F. Post

Aanwezig: B. van Aartsen, B. van As, H. Beers, G. Bergsma, F. Bink, H. Bunjes, A. Cox, W. Engelen, M. Franssen, C. Gielis, A. Goutbeek, F. Groenen, D. Groenendijk, J.M.M. Groenewoud, H. Groenink, L. Groothedde, C. ten Ham, H. ten Holt, K.J. Huisman, A. Hunneman, H. Hunneman, W.G. de Jong, I.A. Kaijadoe, I. Kiel, M.S.M. de Keijzer, J. Kerseboom, R. Liefwaard, J.A.W. Lucas, H. Nagel, K.K. Rijdsdijk, P.J. Rooij, W. van Rooijen, A. Saunders, J. Scheffers, J. Schipperen, J. Sinnema, S. Sinnema, J. Stuurman, E. Vermandel, R. Vis, R. de Vos, J. van Vuure, C. Wijnen, P.J. Zumkehr, J.H.H. Zwier

Nieuwe leden: K.K. Rijdsdijk en Wim Engelen

Bestuur: Jaap Zwier (voorzitter), Rob de Vos (secretaris), Jannie Sinnema (penningmeester), Hans Huisman en Bob van Aartsen (bestuursleden).

Opening: 11.00 uur

Bestuursmededelingen:

Jaap Zwier vertelt over de gang van zaken betreffende de brief van Henk ten Holt.

Het bestuur legt de vergadering een aantal reglementwijzigingen voor die besproken worden. Er wordt toegezegd dat tijdig voor de herfstvergadering de besproken

reglementswijziging, de lijst van aftreden en de namen van de voorgestelde kandidaten toegestuurd zullen worden.

De jaarlijst van 2000 is aangeboden aan EB. Hoe nu verder? De mening is dat we i.e.g. niet moeten stoppen met de jaarlijst. We willen minstens nog één jaarlijst produceren en liefst continueren.

Henk ten Holt bedankt voor de manier waarop zijn opmerkingen zijn opgepakt en is blij met de voorstellen. Maurice Franssen complimenteert alle betrokkenen waarop het afgehandeld wordt.

Anton Cox vreest dat gegevens door lieden voor commerciële doeleinden worden gebruikt. Reactie: We kunnen gegevens niet verzwijgen. We kunnen niet voorkomen dat er mensen andere bedoelingen hebben. Ontvangen geld gaat niet naar leden, maar naar de organisatie (in dit geval naar de WVF, de gegevensverwerkende instantie).

Frans Groenen geeft details over de excursie bij Eindhoven (24-26 juni 2005).

Hij vraagt of men bezwaar heeft om IVN-ers, mensen van Staatsbosbeheer en KNNV mee te laten lopen op zaterdagavond. De zaal heeft zijn bedenkingen, vooral tegen KNNV. Toch meent men dat de KNNV erbij moet zijn.

De kosten van de excursie zullen tussen 55-60 euro liggen. Inschrijving sluit op 15 mei 2005.

Rondvraag:

Ben van As: krijgt geen reactie op het insturen van gegevens van de Internationale nachtvlindernacht 2004. Meer mensen uit de zaal hebben dit ervaren.

Piet Zumkehr: Geen notulenbespreking?

Correcties in Franje 15: Pagina 19: Jaap van Vuure, datum moet zijn 17.vi.1995 en niet 2004.

Maurice Franssen heeft vlinders te geef.

Rob de Vos laat een folder zien van Pherobank uit Wageningen, die vlinderferomonen kan leveren voor bijna alle macro-vlindersoorten. De folder was ter inzage beschikbaar.

Dick Groenendijk: De Nationale Nachtvlindernacht in Nederland zal op 1 juli plaatsvinden. Het doel is het stimuleren van de nachtvlinderstudie, vooral bij mensen die nog nooit zoiets gezien hebben. Er zullen folders verspreid worden.

Cees Gielis meldt dat in de bekende databases momenteel controles aan de gang zijn om vervuiling op te sporen. Verschillende specialisten storten zich nu op het schonen van de databases.

Ruud Vis heeft overdrukken van zijn artikel (EB 64(6): 209-210) over de twee uilen *Conistra rubiginosa* (Scopoli) en *Cerastis leucographa* (Denis & Schiffermüller).

Hans Huisman vindt de Nederlandse Nationale Nachtvlindernacht en Europese Nachtvlindernacht erg verwarrend. Er moet duidelijkheid komen over de verschillen en

naar wie de gegevens gestuurd moeten worden. Dick Groenendijk kan dat op verzoek toelichten.

Faunistische mededelingen

Frits Bink geeft een diapresentatie over het verband tussen landschap en gedrag (zie p. 13).

Iet Kiel laat een foto van een “vreemde” vlinder zien, maar de vlinder blijkt half kaal en is onherkenbaar.

Maurice Franssen meldt dat hij de inventarisatie van de (nacht)vlinderfauna van de Sysseelt, een bos- en heidegebied bij Ede, heeft afgerond. Er zijn 268 verschillende macro's waargenomen in de periode eind 2001-2004. Het gebied is eerder bezocht door Rob de Vos in 1988, maar hij moest toen in één jaar tijd ook nog drie naburige gebieden inventariseren en dat verklaart mede waarom dat hij slechts 127 soorten vond in de Sysseelt. De belangrijkste soorten van het gebied zijn al eerder gemeld bij ‘Ter Haar’, de spreker wil het vandaag hebben over de soorten die wel gezien zijn in het onderzoek van Rob de Vos maar niet in het recente onderzoek.

De eerste soort is *Polia bombycina* (Hufnagel), een grote uil die éénmaal gezien is door Rob. Afgaande op de reacties uit de zaal wordt deze soort tegenwoordig erg weinig gezien; kennelijk is *bombycina* zeldzamer geworden de laatste tijd. In de duinen is de soort veel gewoner.

Cyclophora pendularia (Clerck) was vroeger een zeldzame soort en is dat nog steeds, volgens de aanwezigen. Rob zag één ex. in 1988 in de Sysseelt.

Pterapherapteryx sexalata (Retzius) is ook éénmaal door Rob gezien. Volgens de zaal is het een wijdverbreide algemene soort; het is dus wat vreemd dat hij nu niet gezien is.

Ook *Elaphria venustula* (Hübner) is éénmaal gezien door Rob. Het is een lokale soort maar hij kan op de vindplaatsen gewoon zijn.

Tot slot vertelt Maurice Franssen nog dat hij in 2004 opvallend veel najaarsuilen gezien heeft, in vergelijking met de periode 2001-2003. In de Sysseelt en het Wekeromse Zand zaten er tientallen *Conistra erythrocephala*'s (Wagner) op de stroop en ook de gewonere soorten, *C. vaccinii* (Linnaeus) en *Eupsilia transversa* (Hufnagel), zaten ‘schouder aan schouder’ op de stroopplekken. Een van de aanwezigen meldde 80-100 exx. van *Amphipyra pyramidea* (Linnaeus) gezien te hebben op één avond, maar veel anderen hadden niet de indruk dat vorig najaar opvallend goed was geweest.

Jan Scheffers heeft van *Spodoptera littoralis* (Boisduval) drie rupsen uitgekweekt. Hij vond ze in een kas in Naaldwijk. Hij laat ook dia's zien.

Reactie: Jan Lucas heeft deze soort in Lombardije eens op een winkelruit gevonden.

Ab Goutbeek vond, naar aanleiding van de vorige diavertoning van Siep Sinnema, wilgengallen, waarschijnlijk van *Synanthedon formicaeformis* (Esper), in Zwolle. Er waren wel gallen, maar geen rupsen. Volgens de literatuur leven ze in de gallen, die zelf veroorzaakt worden door schimmels (na beschadiging). Soms bewonen ze de gallen, maar vaak ook niet.

Harry Groenink laat twee vlinders van *Poecilocampa populi* (Linnaeus) zien van een afwijkende kleur. De vlinders zijn gevangen in Zuidloo (Overijsel) op 27 en 29 november 2004 en behoren tot f. *albomarginata*.

Anton Cox bespreekt enkele soorten van de lijst van “bijzondere nachtvlinders” met zijn persoonlijke ervaringen:

Pharmacis fusconebulosa (DeGeer). Massaal in Rheden, vanaf 1981, ook in Loenermark.

Bembecia ichneumoniformis (Denis & Schiffermüller). Twee exx. St. Pietersberg 29.vii.1976.

Thyris fenestrella (Scopoli). Gevangen te Colmont, 22.v.1983; Eys, 17.vii.1996; Gulpen, 8.vii.1994 en 11.vii.1996; Simpelveld, 29.v.1975.

Catarhoe cuculata (Hufnagel). Gevangen te Belfeld op 5.viii.1985.

Costaconvexa polygrammata (Borkhausen). Gevangen te Mook op 31.viii.1999 en 29 maart 2003.

Horisme tersata (Denis & Schiffermüller). Gevangen te Mook, 10.viii.2000 en 14.viii.2002; Geulle op 1.ix.1979 en Vijlen op 4.vii.1968.

Horisme vitalbata (Denis & Schiffermüller). Nijmegen, 12.v.1973; Plasmolen, 31.vii.1978.

Philereme transversata (Hufnagel). Gewoon in De Ooy (1977 tot heden); Sambek (Noord-Brabant), 2.vii.1995; Mook, 20.vi.1981, 8.vii.1986, 26.vi.1988 en 21.vi.1989 2xx.; Vortum-Mullem (eveneens Noord-Brabant), 6.vii.1995 tot heden meer dan 20 exx.

Pungeleria capreolaria (Denis & Schiffermüller). Mook, 23.viii.1987.

Catocala sponsa (Linnaeus). Mook, 18.ix.1987 en 20.viii.2004 en Liessel (1.ix.2004).

Xestia castanea (Esper). Mook (1976 tot heden), een algemene soort.

Colobochyla salicalis (Denis & Schiffermüller). Imbosch, 20.vi.1973, Belfeld, 9 exx, Meinweg, 12 exx. en Herkenbosch, één ex.

Mormo maura (Linnaeus). Bergsche Heide (Limburg), 7.viii.1987 op licht, Griendsveen, 9.vii.2003 op licht en Liessel, 24.viii.2004.

Cerastis leucographa (Denis & Schiffermüller). Wageningen, 10.iv.1946, één man en één vrouw, Liempde, 21.iii.1972 twee exx. en Terziet, 15 en 17.iv.1986.

Henk ten Holt toont een zeer donkere vorm van *Charanyca trigrammica* (Hufnagel), gevonden door Ben van As.

Hans Huisman laat de grote variabiliteit zien van *Perconia strigillaria* (Hübner) bij Tongeren. Hans Huisman vertelt iets over de variatie binnen *Perconia strigillaria* aan de hand van een klein serietje, dat hij dit jaar in Tongeren ving. Het lijkt wel of de soort met de dwarslijnen kan spelen. Ze kunnen verschoven zijn naar binnen en naar buiten, verdwenen zijn of juist verdubbeld. Het is een manier van variëren die ook bij sommige andere Geometriden gevonden wordt. Hij vraagt zich af wat het onderliggende mechanisme is. Het ligt voor de hand om aan een genetische basis te denken, maar mogelijk kunnen ecologische omstandigheden ook een rol spelen.

Jaap Zwier vraagt zich af of *Idaea inquinata* (Mabille) alleen op gedroogde planten (in schuren e.d.) voorkomt of ook in het wild (op levende planten)?

Zijn exemplaar is in een natuurterrein gevangen in het wild, dus niet op gedroogde planten.

Hij heeft *Simyra albovenosa* (Goeze) voor het eerst gevonden. Waar komt het beest gewoon voor? Reactie: Vooral op vochtige plaatsen, met name in het westen van het land.

Rob de Vos toont enkele plaatjes van de UNCEN-ZMAN Papua Indonesia expeditie 2005. Jaap Zwier, Piet Zumkehr en Rob zelf hebben hier o.a. aan meegedaan. Later zullen er wellicht meer beelden volgen, misschien ook een film.

Volgende bijeenkomsten op 26 november 2005 en 8 april 2006.

Verband tussen landschap en gedrag

Frits Bink

Een vlinder zoekt in het landschap een plek die voor hem aantrekkelijk is. Hij moet in staat zijn er zijn weg te vinden, de gevaren te ontwijken en voedsel en beschutting op te sporen. In een makkelijk landschap kunnen soorten leven die niet tot bijzondere prestatie in staat zijn, terwijl een moeilijk landschap alleen door soorten bevolkt wordt die van wanten weten. Wanneer is een landschap makkelijk? Dat is als het patroon van de verschillende vegetatietypen goed herkenbaar en logisch geordend is, er op korte afstand herhaling optreedt van de combinaties die er toe doen en de ruimte schier onbepert is. In een moeilijk landschap is het lastig om zich te oriënteren, liggen vele gevaren op de loer en is het een toer om het benodigde voedsel en beschutting op te sporen.

Voorbeeld makkelijk landschap

In de tegenwoordige tijd valt het niet mee een voorbeeld van een makkelijk landschap op te sporen. Een indrukwekkend voorbeeld biedt het Zweedse eiland Gotland in de Oostzee. Het is 110 km lang en 50 km breed en in oppervlakte 3173 km² en is dus bijna zo groot als onze provincie Friesland. Het is vrij vlak en bestaat voor een groot deel uit kalksteen. In de laatste ijstijd zijn grote vlakten glad geschoren door de gletsjers en op een aantal plaatsen zijn morenen afgezet. Na het afsmelten van de ijskap van Scandinavië is de bodem omhoog gekomen. Ongeveer een derde deel van het eiland is ongeschikt voor landbouw of bosbouw en daar vind je nu nog puur natuur. De Zweden noemen het landschap van grote open stenige vlakten met spaarzame boombegroeiing hällmark. Maar in het landschap van de hällmark liggen ook delen die onverbrekkelijk daarmee verbonden zijn. Op plaatsen waar de bodem wat bol is, stroomt water en verweringsmateriaal er van af. Een kenmerkende plant is hier het wit vetkruid, *Sedum album*. Op plaatsen die vlak zijn, blijft het liggen en vormt een dikke laag die in de winter blubberig is of zelfs lange tijd onder water staat en in de zomer uitdroogt en keihard wordt. De overgang tussen bult en vlakte draagt vaak een blauwgraslandachtige vegetatie waarin blauwe knoop, *Succisa pratensis*, voorkomt. Daar komen de moerasvlekvlinder, *Euphydryas aurinia* en de hommenvlinder *Hemaris tityus* verbreid voor. Twee voorbeelden van soorten waarvoor het leven in ons land te moeilijk geworden is. Op plaatsen waar iets van een dal optreedt, verzamelt zich fijn

bodemmateriaal. Er treedt geen winterinundatie op omdat het water weg kan stromen. Hier komt een open dennenbos voor met in de ondergroei adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), parelgras (*Melica uniflora*) en bergzegge (*Carex montana*). In het verlengde van dergelijke ondiepe dalen verzamelt zich water dat van de hogere delen afstroomt. Er ontstaan uitgestrekte moerassen met galigaan (*Cladium mariscus*). De meeste van de grote moerassen zijn nu ontgonnen ten behoeve van de landbouw. Voor cartografen is het in kaart brengen van natuurgebieden een hachelijke zaak: waar houdt het bos op en waar begint het moeras, wat is grasland en wat is hällmark. De grenzen zijn vaag en grillig. Het intekenen van wegen en hoogtelijnen gaat goed en daar moet de kaartgebruiker het dan vooral mee doen.

Bewoners van de hällmark en omgeving

Drie vlindersoorten worden als voorbeeld gekozen om te illustreren hoe het gedrag van de vlinders inspeelt op het karakter van het landschap enerzijds en hoe het landschap de ruimte biedt aan soorten die op een ongewone wijze van het landschap gebruik maken: de robuuste apollovlinder, *Parnassius apollo*, de karakteristieke soort van de hällmark en van de rotsige kusten, het tijmblauwtje, *Maculinea arion*, dat daar overal voorkomt op plaatsen met een schrale grazige vegetatie op droge bodem zoals zandstranden, weilanden waar schapen grazen en aan de randen van de hällmark. De derde soort is de kwetsbare boszandoog, *Lopinga achine*, die in het midden van Gotland in vochtige dennenbossen voorkomt. Deze drie soorten komen overeen in hun wijze van partner opsporen. De mannetjes speuren op de plaats waar ze zelf geboren zijn naarstig naar een pas uitgekomen vrouwtje en overrompelen het. In dit opzicht zijn deze soorten afwijkend in gedrag, de meeste soorten dagvlinders vertonen een subtieler paringsritueel. Een dergelijk voortplantingssysteem leidt gemakkelijk tot inteelt. Een mannetje maakt grote kans met zijn zuster te paren of met zijn nicht, of op zijn best met zijn achternicht.

De vrouwtjes beginnen binnen twee of drie dagen met het afzetten van de eieren en de apollovlinder en de boszandoog zijn daar heel slordig in. Ze doen maar wat. De apollovlinder zoekt open terrein op met kale delen waar wat vetkruid groeit en zet hier en daar een ei af op een willekeurig substraat. Ik heb eens gezien dat een ei op prikkeldraad van een hekje werd afgezet. De boszandoog laat de eieren gewoon vallen vanaf de plaats waar de vlinder rust, net zoals het koevinkje, *Aphantopus hyperantus*. De boszandoog blijft echter angstvallig in het bos en zoekt plekjes op die korte tijd in de zon liggen. Het tijmblauwtje zet de eitjes af bij bloemknoppen van de kruiptijm (*Thymus praecox*). Wat opvalt is dat de vlinder grote planten mijdt en daar alleen op komt om nectar te zuigen maar daarentegen een voorkeur vertoont voor kleine planten die half verborgen tussen het gras groeien.

De boszandoog leeft als vlinder maar kort, niet meer dan twee weken. Het tijmblauwtje beduidend langer, bijna een maand en de apollovlinder wel anderhalve maand. Apollovlinders vliegen op Gotland vanaf de derde week van juni tot de derde week van augustus. Op de plaats waar de mannetjes de pas uitgekomen vrouwtje opwachten, valt voor hen niets meer te beleven zodra het laatste vrouwtje op die plek uitgekomen is. Ze gaan dan rondzwerfen en kunnen dan overal aangetroffen worden, tot in de bossen aan toe. Dan is de tijd aangebroken dat apollovlinders ook in wegbermen op bloeiende

kruiden gezien worden. Ze blijven ijverig rondspeuren naar maagden en er is dan een kleine kans er een te vinden op tientallen kilometers afstand. In dat geval kan een mannetje bijdragen aan de genetische uitwisseling tussen populaties. De belangrijkste uitwisseling komt echter voor rekening van het vrouwtje dat rondspeurt op zoek naar nieuwe plekken voor het nageslacht en daarbij op een reeds bevolkte plek terecht komt. De vrouwtjes van de apollovlinder kunnen in hun leven tientallen kilometers afleggen indien het landschap zodanig in elkaar zit dat ze als het ware geleid worden op hun zoektocht. Zoniet, dan verdwalen ze. Het tijmblauwtje presteert op dit gebied ook redelijk maar het is mis met de boszandoog. Die is sterk aan het bos gekluisterd en moet het vooral hebben van de duurzaamheid en het dicht bij elkaar voorkomen van de geschikte plekken. Het landschap van de hällmark biedt op enkele plaatsen op korte afstanden van elkaar geschikte bosjes die door het bodemreliëf en waterhuishouding duurzaam in stand blijven.

Nieuwe studierichting

De instandhouding van de populaties hangt geheel af van het vermogen van de vrouwtjes om geschikte plekken op te sporen waar de nakomelingen zich goed kunnen ontwikkelen. Als de vrouwtjes hierin slecht zijn, dan moet het landschap gunstige condities bieden zodat de populaties stand kunnen houden ondanks deze tekortkoming van de vlinders. Het landschap moet makkelijk zijn. Het moet logisch in elkaar zitten en de geschikte delen moeten op vele plaatsen in het landschap voorkomen zodat een rondzwerfend vrouwtje altijd wel goed terecht komt.

Om te kunnen leven in een moeilijk landschap, moet een vlinder zich goed kunnen verplaatsen en oriënteren of met kleine plekjes genoegen nemen. Moeilijke landschappen oefenen een selectie uit op het soortenbestand. Alleen die soorten die goed zijn in genoemde eigenschappen kunnen zich daarin handhaven. Het aantal soorten dat er kan leven zal beduidend lager zijn dan in een makkelijk landschap.

Er wordt tegenwoordig veel gesproken over de toenemende mate van moeilijkheid van het landschap, er worden termen gebruikt als versnippering en habitatfragmentatie. Als je de eigenschappen van een soort kent, kun je makkelijk voorspellen welke soorten zullen verdwijnen als het landschap moeilijker wordt: de soorten die tekort schieten op het gebied van een aantal prestaties die met verplaatsen en oriënteren te maken hebben.

Daarmee wordt een boeiend onderwerp aangeroerd, het verband tussen landschap en het gedrag van dieren. Het vereist twee benaderingen, dat van de kant van een diersoort waarbij een studie van de eigenschappen centraal staat en dat van de kant van de landschappen naar de wijze waarop deze huisvesting kunnen bieden aan bepaalde diersoorten. Dit kan een van de onderwerpen worden waar bij de ecologische werkgroep in oprichting de aandacht naar uit gaat.

Werkgroep Vlinderfaunistiek zoekt medewerkers!

Willem Ellis

De database van de EIS-Werkgroep Vlinderfaunistiek omvat een klein miljoen aan gegevens over vlinders - micro's, macro's en dagvlinders. In de loop van 2005 komt daar nog ruim een half miljoen van de Vlinderstichting bij.

Aan het beheer van zo'n omvangrijk gegevensbestand zit een technische kant en een inhoudelijke. Voor wat dat laatste betreft wil het WVF-bestuur de leden van Snellen en ter Haar uitnodigen om te participeren in het beheer van het bestand.

Wat we ons voorstellen is het volgende. Mensen die beschikken over gespecialiseerde kennis van een bepaalde vlindergroep (geslacht, familie) in Nederland krijgen onbeperkte toegang tot 'hun' deel van de database, bijv. in de vorm van een uitsnede of een Excel-file. Zij worden verzocht om zoveel mogelijk commentaar en kritiek te geven op de gegevens en suggesties te doen voor verbetering; alle commentaren zullen, met bronvermelding, in de database worden opgenomen. Ook aanvullingen op de database zijn uiteraard hartelijk welkom. De medewerkers kunnen de gegevens ook gebruiken voor hun eigen onderzoek en publicaties. Wel zullen ze de gegevens als vertrouwelijk moeten behandelen, en kunnen ze dus onbewerkte gegevens in de database niet zonder toestemming van het WVF bestuur aan anderen ter inzage geven of overdragen. Wie er zin in heeft om op deze manier aan het werk van de WVF bij te dragen kan het beste contact opnemen met een van de bestuursleden (Sandrine Ulenberg, Willem Ellis, Hans Huisman, Sjaak Koster, Jannie Sinnema, Rob deVos, Jaap Zwier).

De WVF-database is opgezet als ondersteuning voor de Nederlandse vlinderfaunisten. We hopen met deze samenwerking te bereiken dat het ook werkelijk de database wordt van de Nederlandse faunisten.

Bob van Aartsen: vlinders, boorvliegen, boktorren en nog veel meer!

Jannie Sinnema

Vanaf de start van Sectie Ter Haar in november 1998 zit Bob in het bestuur; een markant man met een jarenlange ervaring in de entomologie, die ons steeds weer verbaasd doet staan door zijn grote parate kennis.

Bob is een rasechte Zeeuw, geboren in Vlissingen. De interesse in de natuur kwam niet vanuit de familie, maar ontstond pas op de HBS. Hij begon met vlinders en had veel aan zijn vriendschap met de heer Lempke, vooral toen hij in Zwanenburg woonde. Hij woont nu 27 jaar in 't Harde en heeft inmiddels zijn vriend Hans Huisman ook weten over te halen naar de Veluwe te verhuizen.

Door het beroep van vertegenwoordiger in lederwaren reisde Bob door het hele land. Zodoende kon hij overal na zijn werktijd allerlei insecten verzamelen. Ook ging hij 's nachts op pad met lamp en laken en kreeg dan de sleutel van het hotel mee. Bob, een energiek man, had niet veel uren slaap nodig. De zaken waren uitstekend te combineren met de hobby.

Een aardig verhaal uit die tijd, dat ook Hans Huisman zich nog goed kan herinneren, was het bezoek van Baron de Worms. Deze baron had een collectie vlinders in Engeland en vroeg de heer Lempke of hij eens langs kon komen om *Athetis palustris* te vangen bij Heemskerk. Zo moest Bob, om zijn vriend Lempke te helpen, de baron bij het Hiltonhotel ophalen en brengen naar het huis van de jachtopziener in de duinen. De kleine corpulente baron werd in een oude rieten strandstoel geïnstalleerd bij het scherm. Op zeker moment riep de baron "*palustris, palustris*". Door zijn enthousiasme begonnen de achterpoten van de stoel statig in het zand te zakken en met armen en benen spartelend belandde de baron op de grond, al roepend om *palustris*. De baron heeft die avond 3 exemplaren van *Athetis palustris* laten vangen door Bob en meegenomen naar Engeland.

Bob verzamelde vooral beesten en geen waarnemingslijsten. Hij heeft de grootste particuliere collectie boorvliegen van de wereld en heeft veel nieuwe soorten Diptera gepubliceerd in Entomologische Berichten. Verder staan er wel duizenden boktorren bij hem thuis. Driekwart van de collectie vlinders is ondergebracht bij het Zoologisch Museum in Amsterdam; Bob heeft thuis nog een overzichtscollectie, die af en toe nog wordt aangevuld met bijzondere vlinders van anderen.

In het Zeeuws Landschap speelt Bob op het ogenblik een belangrijke rol door stimulering, deelname aan en begeleiding van het insectenonderzoek, met name van de Diptera. Ook bij de NEV heeft hij jarenlang in het bestuur gezeten. Thans is hij nog honorair medewerker van het ZMA en rijdt hij nog regelmatig met de auto naar Amsterdam, al vermijdt hij de spits! Hij heeft de trein al veertig jaar weten te mijden.

Het waren echter niet alleen insecten die zijn belangstelling hadden. Bob en zijn vrouw Truus hebben steeds in competitieverband tennis gespeeld; daarnaast is Bob lange tijd bondsgedelegeerde geweest, hij heeft gevoetbald en volgt veel wedstrijden van het Nederlands elftal op televisie.

Truus heeft Bob altijd gesteund bij de hobby en is terecht trots op hem. Bob is nooit ziek. Twee jaar geleden kreeg Truus een herseninfarct, waardoor Bob het meest thuis te vinden is om Truus te verzorgen. Je zou het niet zeggen als je Bob ziet, maar deze charmante beminnelijke man is reeds 85 jaar en is in augustus al 60 jaar zeer gelukkig getrouwd met Truus. We hopen dat deze dag fijn gevierd is met hun dochter Vera en met al hun vrienden en familie.

Bob, bedankt voor je inzet, kennis en vriendelijkheid bij de bijeenkomsten van Sectie Ter Haar.

Verslag excursie Bargerveen

Hans Huisman en Maja de Keijzer

De zomerexcursie van Ter Haar en Snellen werd in 2004 gehouden in het Bargerveen van 25 tot 27 juni. Er werd aan deelgenomen door 18 fanatieke vlindersaaiers die ruim geprofiteerd hebben van behoorlijk gunstige weersomstandigheden. Vooral de tweede vangnacht was goed.

Het totaal van het aantal waargenomen soorten komt uit op 423, wat voor een weekendexcursie lang niet gek is. (Hierbij moet worden aangetekend dat van de vangsten van Joop Kuchlein alleen de macro's ingevoegd konden worden.) Ter oriëntatie: bij de excursie in Bakkeveen werden 383 soorten waargenomen, in Doetinchem in 2001 was dat 472 en in Gorssel in 2003 een totaal van 423. De vraag is natuurlijk in welke mate zo'n vergelijking zinvol is. Weersomstandigheden spelen uiteraard een hele grote rol. In Doetinchem was het weer uitzonderlijk gunstig. In theorie zou de samenstelling van de waarnemers-groep van enig belang kunnen zijn. Mogelijk wordt de uitslag ook beïnvloed door de verscheidenheid van de biotopen waarin gevangen kan worden. Al deze getallen moeten dus stevig gerelativeerd worden. Ze moeten meer gezien worden als een leuke indicatie.

Er was al een lijst van vlinderwaarnemingen in het Bargerveen die was opgebouwd uit de gegevens uit een malaiseval van Bob van Aartsen en van incidentele lichtvangsten van Hans Huisman vanaf 2002. Die lijst stond op globaal 400 soorten en is door de excursie gestegen tot bijna 575. Een belangrijke versterking van onze kennis over het Bargerveen, maar ook een verrijking van onze kennis in ruimer verband. Uit de onmisbare toetsing aan de gegevens in de databank van de WVF blijkt dat zover onze kennis nu strekt bij de macro's 43 soorten van de excursie nieuw waren voor Westerwolde (dat is de streek die Oost-Drenthe en Zuidoost-Groningen omvat, zeg maar alles ten Oosten van Emmen, van het Bargerveen in het zuiden tot Boertange in het noorden). Daarvan zijn vier soorten zelfs nieuw voor de hele provincie Drenthe, namelijk *Idaea fuscovenosa*, (Goeze) *Costaconvexa polygrammata*, (Borkhausen) *Euphyia unangulata* (Haworth) en *Hoplodrina ambigua* (Denis & Schiffermüller). *Idaea fuscovenosa* is een soort die in de noordoostelijke provincies schaars is. Er is één melding van Terschelling, één van het vasteland van Friesland, twee uit Groningen en twee uit Overijssel. De andere drie zijn dieren die zich, sinds kortere of langere tijd in ons land aan het uitbreiden zijn. *Costaconvexa polygrammata* was al lang incidenteel en lokaal uit de Peel bekend, maar wordt de laatste tijd vaker vermeld, o.a. van de Zuid-Veluwe en uit het Fochteloer Veen. In Overijssel is één vindplaats bekend. *Euphyia unangulata* is aan een zelfde opmars bezig en is in de omgevende provincies van enkele vindplaatsen gemeld. (In het Bargerveen waren in 2003 overigens ook al een achttal exemplaren gevangen. Het belang van dit soort gegevens is natuurlijk altijd min of meer gedeeld.) *Hoplodrina ambigua* was in het zuiden en zuidwesten van ons land al langere tijd min of meer gewoon, maar is nu bezig zich verder uit te breiden. Bij de micro's zijn 14 soorten nieuw voor de provincie Drenthe. Daarbij zijn heel gewone vlinders zoals *Monochroa tenebrella* (Hübner) en *Agapeta hamana* (Linnaeus),

maar ook landelijk gezien, erg schaarse, als *Ancylis tineana* (Hübner). Deze dieren zullen in de Jaarlijst over 2004 uitvoeriger behandeld worden.

Stadium:

Alle waarnemingen betreffen imago's, tenzij anders vermeld: L = larve; M = mijn; Z = zak.

Waarnemers:

AS = Andy Saunders; A&HH = Auke en Henk Hunneman; CG = Cees Gielen; CH/MK = Carel ten Ham & Maja de Keijzer; FG = Frans Groenen; GT = Gerrit Tuinstra; HH = Hans Huisman; HHK = Hans Huisman, Carel ten Ham & Maja de Keijzer; JK = Joop Kuchlein; JS-H = Joke Stuurman-Huitema; J&SS = Janny en Siep Sinnema; JW = Jacques Wolschrijn; LD = Louis van Deventer; PR = Peter Rooij; RV = Rob de Vos.

Amersfoort-coördinaten: 265-523, 265-524, 266-523, 266-524, 266-525, 267-523, 267-524, 267-525, 268-523, 268-524.

Nomenclatuur volgens Kuchlein & De Vos (1999).

Hepialidae

Phymatopus hecta GT; HHK; J&SS

Opostegidae

Opostega salaciella HHK

Pseudopostega crepusculella HH

Nepticulidae

Stigmella microtheriella M JW

Stigmella malella M JW

Stigmella ulmivora M JW

Stigmella nylandriella M JW

Stigmella tityrella M JW

Stigmella salicis M JW

Stigmella plagicolella M JW

Stigmella perpygmaeella M JW

Stigmella roborella M JW

Ectoedemia occultella M JW

Heliozelidae

Heliozela sericiella M JW

Prodoxidae

Lampronia luzella FG

Tineidae

Morphoga choragella GT; HHK; RV

Triaxomera parasitella HH

Tinea semifulvella FG; HH; JS-H;

Monopis monachella FG; GT; HHK; LD

Psychidae

Taleporia tubulosa Z PR

Psyche casta Z JW, PR

Bucculatricidae

Franje 8 (16) – september 2005

<i>Bucculatrix noltei</i>	L	JW
Gracillariidae		
<i>Caloptilia elongella</i>		HH
<i>Caloptilia betulicola</i>		GT
<i>Caloptilia stigmatella</i>	M	FG; HH, JW
<i>Leucospilapteryx omisella</i>		M HH, JW
<i>Parornix anglicella</i>	M	JW
<i>Parornix scoticella</i>	M	JW
<i>Parornix fagivora</i>	M	JW
<i>Parornix betulae</i>	M	JW
<i>Phyllonorycter harrisella</i>	M	JW
<i>Phyllonorycter quercifolia</i>	M	JW
<i>Phyllonorycter sorbi</i>	M	JW
<i>Phyllonorycter blancardella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter spinicolella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter salicicolella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter maestingella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter schreberella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter ulmifoliella</i>		M JW
<i>Phyllonorycter tristrigella</i>	M	JW
<i>Cameraria ohridella</i>	M	JW
Yponomeutidae		
<i>Yponomeuta evonymella</i>	L	HH; JW
<i>Yponomeuta padella</i>	L	JW
<i>Yponomeuta malinellus</i>	L	JW
<i>Yponomeuta cagnagella</i>	L	JW
<i>Swammerdamia caesiella</i>		LD
<i>Swammerdamia pyrella</i>		FG
<i>Argyresthia brockeella</i>		FG; HHK; JW
<i>Argyresthia goedartella</i>		LD; PR; RV
<i>Argyresthia retinella</i>		JW
<i>Argyresthia conjugella</i>		GT; HHK; JW
<i>Argyresthia pruniella</i>		HHK
Plutellidae		
<i>Plutella xylostella</i>		HHK; JW
Lyonetiidae		
<i>Leucoptera sinuella</i>	M	JW
Oecophoridae		
<i>Agonopterix heracliiana</i>	L	JW
<i>Agonopterix scopariella</i>	L	JW
<i>Pleurota bicostella</i>		J&SS
<i>Borkhausenia fuscescens</i>		JW
<i>Hofmannophila pseudospretella</i>		LD
<i>Harpella forficella</i>		LD
<i>Metalampra cinnamomea</i>		HHK

Oecophora bractella		HHK; JW
Elachistidae		
Elachista canapennella		HH
Elachista maculicerusella		HHK
Coleophoridae		
Coleophora flavipennella	Z	LD
Coleophora badiipennella	Z	JW
Coleophora limosipennella		Z JW
Coleophora serratella	Z	JW
Coleophora spinella	Z	JW
Coleophora mayrella	Z	AS; HH
Coleophora albidella	Z	FG; LD
Coleophora palliatella	Z	LD
Coleophora zelleriella	Z	FG
Coleophora pyrrehulipennella		Z, JW
Coleophora trochilella	Z	HH; JW
Coleophora argentula		HH
Momphidae		
Mompha raschkiella		HH; JW
Gelechiidae		
Aristotelia ericinella		FG
Chrysoesthia drurella		JW
Monochroa tenebrella		HHK; JW
Bryotropha terrella		HHK; JW; RV
Recurvaria leucataella		FG
Teleiodes vulgella		FG; GT
Teleiodes fugitivella		JW
Teleiodes proximella		FG; HHK; J&SS; JS-H; LD
Teleiodes paripunctella		FG; HHK
Aroga velocella		LD
Syncopacma larseniella		FG; HHK
Brachmia blandella		HH
Helcystogramma rufescens		AS; HHK
Limacodidae		
Apoda limacodes		AS; A&HH; J&SS
Zygaenidae		
Adscita statices		AS; GT; J&SS; PR
Zygaena filipendulae		AS; HHK; J&SS; PR
Cossidae		
Zeuzera pyrina		J&SS
Tortricidae		
Agapeta hamana		FG; HHK
Eupoecilia angustana		JS-H
Aethes cnicana		FG
Cochylis dubitana		HHK

Franje 8 (16) – september 2005

<i>Cochylis nana</i>	FG
<i>Tortrix viridana</i>	AS; A&HH; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
<i>Aleimma loevingiana</i>	FG; HHK; JW; JS-H; J&SS; PR; RV
<i>Acleris forsskaleana</i>	J&SS
<i>Acleris comariana</i>)	HH
<i>Acleris ferrugana</i>	FG; HHK
<i>Acleris hastiana</i>	FG; GT; LD
<i>Cnephasia incertana</i>	FG; HHK; JS-H
<i>Cnephasia stephensiana</i>	GT; HHK; J&SS
<i>Cnephasia asseclana</i>	FG; JW
<i>Pseudargyrotoza conwagana</i>	FG; JW
<i>Epagoge grotiana</i>	FG; GT; HHK
<i>Archips oporana</i>	HHK
<i>Archips podana</i>	A&HH; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; RV
<i>Archips xylostean</i>	FG; HHK; JS-H; J&SS
<i>Archips rosana</i>	JW
<i>Pandemis cerasana</i>	FG; HHK; JS-H; PR; RV
<i>Pandemis heparana</i>	HHK
<i>Clepsis spectrana</i>	FG; HHK
<i>Bactra lancealana</i>	FG; HHK; JW; LD
<i>Bactra furfurana</i>	PR
<i>Hedya nubiferana</i>	AS; FG; HHK; JS-H; JW; PR
<i>Orthotaenia undulana</i>	FG; HHK; JW; PR
<i>Apotomis turbidana</i>	JS-H
<i>Apotomis capreana</i>	FG; HHK; JS-H
<i>Apotomis betuletana</i>	HHK
<i>Apotomis sororculana</i>	HHK; LD
<i>Argyroproce lacunana</i>	FG; HHK; JS-H; JW; PR
<i>Olethreutes arcuella</i>	A&HH; AS; GT; HHK; JW; PR
<i>Olethreutes siderana</i>	JW
<i>Celypha striana</i>	HHK
<i>Celypha rufana</i>	FG; GT
<i>Celypha cespitana</i>	LD
<i>Ancylis tineana</i>	LD
<i>Ancylis unculana</i>	FG; HHK; LD; PR
<i>Epinotia abbreviana</i>	FG; JW
<i>Epinotia bilunana</i>	HHK; RV
<i>Epinotia demarniana</i>	FG; HHK; J&SS; LD
<i>Epinotia tetraquetra</i>	FG; J&SS
<i>Epinotia cruciana</i>	FG
<i>Zeiraphera isertana</i>	HHK; J&SS
<i>Gypsonoma dealbana</i>	FG; HHK; JW
<i>Gypsonoma minutana</i>	FG
<i>Gypsonoma sociana</i>	HHK; JS-H

<i>Epiblema uddmanniana</i>		FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR; RV
<i>Epiblema rosaecolana</i>		FG
<i>Epiblema foenella</i>		HHK
<i>Epiblema scutulana</i>		J&SS; JW
<i>Eucosma cana</i>		FG; HHK; JS-H
<i>Eucosma campoliliana</i>		HHK; GT
<i>Thiodia citrana</i>		FG; RV
<i>Spilonota ocellana</i>		FG; HHK; JW
<i>Rhyacionia buoliana</i>		FG
<i>Strophedra weirana</i>		JW
<i>Pammene fasciana</i>		J&SS; LD
<i>Cydia splendana</i>		FG
<i>Cydia nigricana</i>		FG; HH; JW
<i>Cydia tenebrosana</i>		LD
<i>Dichrorampha petiverella</i>		CH/MK; FG; HHK; JW
<i>Dichrorampha gueneeana</i>		FG; JW
Choreutidae		
<i>Anthophila fabriciana</i>		FG; JW
<i>Prochoreutis myllerana</i>		HHK
<i>Choreutis pariana</i>		JW
Epermeniidae		
<i>Epermenia chaerophyllella</i>	L	JW
Pterophoridae		
<i>Buckleria paludum</i>		CG
<i>Platyptilia pallidactyla</i>		CG; FG; HH; HHK; JW
<i>Pterophorus pentadactyla</i>		A&HH
<i>Emmelina monodactyla</i>		CG
<i>Hellinsia didactylites</i>		CG; FG; GT; HHK; JW
Pyralidae		
<i>Orthopygia glaucinalis</i>		HHK
<i>Pyralis farinalis</i>		A&HH
<i>Endotricha flammealis</i>		JS-H
<i>Cryptoblabes bistriga</i>		JS-H
<i>Pempelia palumbella</i>		J&SS
<i>Pempelia formosa</i>		GT; JS-H; J&SS; LD
<i>Hypochalcia ahenella</i>		FG
<i>Ortholepis betulae</i>		HH; J&SS
<i>Pyla fusca</i>		GT
<i>Trachycera advenella</i>		PR
<i>Scoparia ambigualis</i>		FG; HHS; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
<i>Dipleurina lacustrata</i>		HHK
<i>Eudonia mercurella</i>		JW
<i>Witlesia pallida</i>		HH
<i>Chilo phragmitella</i>		HHS
<i>Chrysoteuchia culmella</i>		AS; FG; HHK; JS-H; JW; PR

<i>Crambus pascuella</i>		AS; HHS; JS-S; J&SS; JW; LD; PR
<i>Crambus pratella</i>		HHK; JS-H; JW; PR
<i>Crambus lathoniellus</i>		JW
<i>Crambus perlella</i>		HHK; LD; PR
<i>Agriphila tristella</i>		HHK
<i>Agriphila straminella</i>		HHK; PR
<i>Catoptria pinella</i>		HHK
<i>Catoptria margaritella</i>		GT; HHK
<i>Schoenobius forficella</i>		FG; HHK
<i>Elophila nymphaeata</i>		HHK
<i>Evergestis extimalis</i>		HHK
<i>Pyrausta despicata</i>		AS; FG; GT; HHK; J&SS; PR
<i>Ostrinia nubilalis</i>		HHK; PR
<i>Eurrhpara hortulata</i>		A&HH; GT; HHK; JS-H; J&SS
Lasiocampidae		
<i>Macrothylacia rubi</i>		GT; J&SS; PR
<i>Euthrix potatoria</i>	L	GT; HHK
<i>Gastropacha quercifolia</i>		GT; JS-H; J&SS; LD; PR
Saturniidae		
<i>Saturnia pavonia</i>	L	GT; JW; PR
Sphingidae		
<i>Smerinthus ocellata</i>		A&HH; FG; GT; J&SS; PR
<i>Deilephila elpenor</i>		HHK; JK; JS-H; J&SS; LD; PR
<i>Deilephila porcellus</i>		HHK
Hesperiidae		
<i>Thymelicus lineola</i>		GT
<i>Ochlodes faunus</i>		HHK; JW; PR
<i>Pyrgus malvae</i>		AS; GT; J&SS
Pieridae		
<i>Gonepteryx rhamni</i>		PR
<i>Pieris rapae</i>		CH/MK;
<i>Pieris napi</i>		GT; JW; PR
Lycaenidae		
<i>Callophrys rubi</i>		J&SS
<i>Plebeius argus</i>		AS; GT; HHK; J&SS; JW; LD; PR
<i>Polyommatus icarus</i>		GT; PR
Nymphalidae		
<i>Pararge aegeria</i>		JW
<i>Coenonympha pamphilus</i>		GT; HHK; J&SS; JW; PR
<i>Aphantopus hyperantus</i>		CH/MK; GT; HHK; JW; PR
<i>Maniola jurtina</i>		AS; CH/MK; HHK; J&SS; JW; PR
<i>Vanessa cardui</i>		PR
<i>Inachis io</i>		GT; J&SS
<i>Aglais urticae</i>		HHK; JW
Drepanidae		

<i>Thyatira batis</i>	HHK; J&SS
<i>Habrosyne pyritoides</i>	A&HH; GT; HHK; J&SS; PR
<i>Tethea ocularis</i>	GT; HHK
<i>Tethea or</i>	A&HH;
<i>Ochropacha duplaris</i>	AS
<i>Falcaria lacertinaria</i>	A&HH; HHK; JS-H; J&SS; PR
<i>Drepana falcataria</i>	GT
Geometridae	
<i>Calospilos sylvata</i>	JW
<i>Lomaspilis marginata</i>	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR; RV
<i>Macaria notata</i>	A&HH; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR
<i>Macaria alternata</i>	AS; JS-H; PR; GT; HHK; J&SS
<i>Macaria liturata</i>	JK
<i>Petrophora chlorosata</i>	HHK
<i>Pachycnemia hippocastanaria</i>	HHK; JS-H; J&SS; PR
<i>Opisthograptis luteolata</i>	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS
<i>Epione repandaria</i>	AS; GT; HHK; LD
<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	AS; HHK; JS-H; J&SS
<i>Alcis repandata</i>	AS; HHK; JS-H; J&SS; LD
<i>Hypomecis roboraria</i>	JS-H
<i>Ematurga atomaria</i>	GT; HHK; J&SS; JW; PR
<i>Cabera pusaria</i>	A&HH; S; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR; RV
<i>Cabera exanthemata</i>	GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
<i>Lomographa bimaculata</i>	HHK
<i>Hypomecis punctinalis</i>	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; PR
<i>Ectropis crepuscularia</i>	AS; HHK; JS-H; RV
<i>Geometra papilionaria</i>	AS; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; LD; PR
<i>Comibaena bajularia</i>	AS; GT; HHK; JS-H; J&SS
<i>Hemithea aestivaria</i>	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
<i>Cyclophora albipunctata</i>	GT
<i>Timandra comae</i>	GT
<i>Idaea muricata</i>	AS; GT; J&SS; PR
<i>Idaea fuscovenosa</i>	HHK
<i>Idaea seriata</i>	J&SS
<i>Idaea dimidiata</i>	GT; JS-H; J&SS; PR
<i>Idaea emarginata</i>	GT
<i>Idaea aversata</i>	GT; HHK; RV
<i>Idaea straminata</i>	RV
<i>Lythria cruentaria</i>	CH/MK; HHK; J&SS; PR
<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	JW
<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	A&HH; J&SS
<i>Epirrhoe tristata</i>	J&SS
<i>Epirrhoe alternata</i>	GT; HHK

<i>Epirrhoe rivata</i>		HHK; JS-H; PR
<i>Costaconvexa polygrammata</i>		LD
<i>Camptogramma bilineata</i>		FG; GT; HHK; JW
<i>Pelurga comitata</i>		A&HH; HHK
<i>Eulithis mellinata</i>		HHK
<i>Eulithis pyraliata</i>		HHK; JS-H; J&SS; LD; RV
<i>Cidaria fulvata</i>		J&SS
<i>Thera obeliscata</i>		HHK; JS-H
<i>Colostygia pectinataria</i>		GT; J&SS
<i>Hydriomena impluviata</i>		HHK; LD
<i>Rheumaptera undulata</i>		GT; J&SS; LD
<i>Euphyia unangulata</i>		GT
<i>Perizoma alchemillata</i>		AS; GT; HHK; J&SS
<i>Perizoma flavofasciata</i>		HHK
<i>Eupithecia linariata</i>		HH; JS-H; PR
<i>Eupithecia satyrata</i>		GT; JS-H
<i>Eupithecia subfuscata</i>		AS; HHK; JS-H; J&SS
<i>Eupithecia subumbrata</i>		AS; GT; JS-H; LD; RV
<i>Eupithecia nanata</i>		LD
<i>Eupithecia virgaureata</i>		HH; JS-H
<i>Gymnoscelis rufifasciata</i>		A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS
<i>Chloroclystis v-ata</i>		GT
<i>Rhinoprora rectangulata</i>		A&HH; GT; HHK; PR
<i>Euchoeca nebulata</i>		JW
<i>Hydrelia flammeolaria</i>		A&HH; GT; HHK; J&SS; PR
Notodontidae		
<i>Clostera pigra</i>	L	HHK; J&SS; PR
<i>Furcula furcula</i>		GT; LD; RV
<i>Furcula bicuspis</i>		A&HH; GT; J&SS
<i>Furcula bifida</i>		GT
<i>Notodonta dromedarius</i>		GT; J&SS; PR
<i>Pheosia gnoma</i>		HHK; J&SS
<i>Pterostoma palpina</i>		HHK
<i>Gluphisia crenata</i>		GT; HHK; J&SS; PR
<i>Stauropus fagi</i>		FG; GT; JS-H; J&SS; LD
Noctuidae		
<i>Acronicta psi</i>		LD
<i>Acronicta leporina</i>		RV
<i>Acronicta megacephala</i>		HHK; J&SS
<i>Acronicta menyanthidis</i>		JS-H
<i>Macrochilo cribrumalis</i>		GT; HHK; LD
<i>Herminia tarsicrinalis</i>		AS; HHK; J&SS
<i>Herminia grisealis</i>		FG; JS-H; J&SS; PR
<i>Zanclognatha tarsipennalis</i>		AS; GT; HHK
<i>Hyphenodes humidalis</i>		HHK; GT; J&SS; LD; PR; RV

Schrankia costaestrigalis)	GT; JS-H
Hypena proboscidalis	A&HH; AS; HHK; RV
Rivula sericealis	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR; RV
Parascotia fuliginaria	GT
Diachrysia chrysis	GT; HHK; JK; J&SS; PR
Autographa gamma	A&HH; AS; CH/MK; GT; HHK; J&SS; PR
Protodeltote pygarga	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; JW; PR; RV
Deltote uncula	A&HH; CH/MK; HHK
Deltote bankiana	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; JW; PR; RV
Cucullia umbratica	GT; HHK; J&SS; LD; RV
Pyrrhia umbra	A&HH; AS; JS-H; J&SS; RV
Elaphria venustula	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Caradrina morpheus	GT; HHK; JK; J&SS
Hoplodrina octogenaria	A&HH; AS; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Hoplodrina blanda	GT; HHK; JK; PR
Hoplodrina ambigua	HHK
Charanyca trigrammica	GT; HHK; PR
Dypterygia scabriuscula	AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD
Rusina ferruginea	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
Trachea atriplicis	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Euplexia lucipara	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS
Phlogophora meticulosa	HHK; JS-H
Parastichtis suspecta	A&HH; AS; GT; JS-H; LD
Apamea monoglypha	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; PR; RV
Apamea crenata	AS; GT; HHK; J&SS; PR
Apamea lateritia	J&SS
Apamea furva	HH; HHK
Apamea remissa	AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
Apamea unanimitis	GT
Apamea sordens	HHK; JK
Apamea ophiogramma	HHK
Oligia latruncula	A&HH; GT; FG; HHK; JK; PR; RV; JS-H; J&SS
Oligia fasciuncula	A&HH; S; GT; HHK; JS-H; PR; RV
Discestra rifolii	HHK
Lacanobia w-latinum	GT; PR
Lacanobia oleracea	A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD; PR
Lacanobia thalassina	AS; GT; JS-H; J&SS; PR

Lacanobia contigua		LD
Hecatera bicolorata		HHK
Heliophobus reticulata		AS; GT; LD;
Melanchra pisi		A&HH; GT; JS-H; J&SS; PR
Mamestra brassicae		GT
Mythimna ferrago		GT; HHK; JS-H
Mythimna pudorina		AS; FG; PR; GT; HHK; J&SS; PR; RV
Mythimna impura		A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
Mythimna comma		A&HH; AS; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Orthosia gothica	L	J&SS
Axylia putris		A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
Ochroleura plecta		A&HH; AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR
Diarsia mendica		A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Diarsia brunnea		A&HH; AS; FG; GT; HHK; J&SS; LD; RV
Noctua pronuba		A&HH; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR; RV
Noctua fimbriata		GT
Lycophotia porphyrea		A&HH; GT; JS-H; J&SS; LD; PR
Graphiphora augur		A&HH; GT; LD
Xestia c-nigrum		HHK; JS-H; J&SS; PR
Xestia triangulum		AS; GT; HHK; JS-H; J&SS; PR
Agrotis exclamationis		A&HH; FG; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; PR
Agrotis clavis		GT; HHK; JK; JS-H; LD
Agrotis segetum		GT; HHK; JK; J&SS; PR
Lymantriidae		
Dicallomera fascelina		LD
Euproctis similis	L	A&HH; AS; GT; HHK; J&SS; JW; PR
Nolidae		
Meganola albula		GT
Nola cucullatella		FG; GT; HHK; J&SS; PR; RV
Nola aerugula		A&HH; AS; FG; GT; HHK; JS-H; J&SS; LD; PR; RV
Nycteola revayana		A&HH; GT; J&SS; LD
Pseudoips prasinana		GT; PR; RV
Earias clorana		A&HH; GT; LD
Arctiidae		
Thumata senex		AS; GT
Cybosia mesomella		AS; GT; HHK; JK; JS-H; LD
Pelosia muscerda		HHK; J&SS
Atolmis rubricollis		RV
Eilema griseola		A&HH
Eilema complana		J&SS
Eilema sororcula		HHK; GT

Franje 8 (16) – september 2005

Spilosoma luteum	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; RV
Spilosoma lubricipeda	A&HH; AS; FG; GT; HHK; JK; JS-H; J&SS; PR; RV
Diacrisia sannio	FG; GT; J&SS; LD; PR

NAJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE SNELLEN

De najaarsbijeenkomst wordt gehouden op
Zaterdag 22 oktober 2005

Om 11.00 uur in Verenigingsgebouw "Killesteijn", Kortenhovenseweg 63, 4128 CN
Lexmond. tel: 0347 341933

AGENDA

10.30 Zaal open

11.00 Opening

Bestuursmededelingen:

Stand van zaken bestuursverkiezing en (mogelijke!) wisseling van

a. voorzitter

b. mededelingen penningmeester

c. mededelingen prepareermaterialen/pheromonen

d. terugkijken op excursie Snellen/Ter haar 2005

12.00 Rondvraag

12.30 Lunchpauze

13.30 Faunistische mededelingen

16.00 Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel: 0114-370378; e-mail: info@vermandel.com

Voor beide bijeenkomsten geldt dat er koffie is en u kunt ook frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar. Het staat iedereen vrij om een eigen lunch mee te nemen.

BUSLIJNEN

Van Utrecht CS naar Lexmond en viceversa: 154

NAJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE TER HAAR

De najaarsbijeenkomst wordt gehouden op
Zaterdag 26 november 2005

Om 11.00 uur in Verenigingsgebouw "Killesteijn", Kortenhoevenweg 63, 4128 CN
Lexmond. tel: 0347 341933

AGENDA

10.30 Zaal open

11.00 Opening

2. Bestuursmededelingen:

a. het bestuursbeleid

b. reglementswijziging

c. bestuursverkiezing en wisseling van de wacht

d. rooster van aftreden

e. mededelingen penningmeester

12.00 Rondvraag

12.30 Lunchpauze

13.30 Faunistische mededelingen

15.15 Een entomologische expeditie naar Papua, Indonesië

16.00 Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel: 0114-370378; e-mail: info@vermandel.com

Voor beide bijeenkomsten geldt dat er koffie is en u kunt ook frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar. Het staat iedereen vrij om een eigen lunch mee te nemen.

BUSLIJNEN

Van Utrecht CS naar Lexmond en viceversa: 154